

Sektorowa Rada
ds. Kompetencji
Moda i Innowacyjne Tekstyla

REKOMENDACJE W ZAKRESIE SEKTOROWEJ RAMY KWALIFIKACJI PRZEMYSŁU MODY

*Rekomendacje w zakresie SRKPM w oparciu o
doświadczenia UE na przykładzie Czech i Portugalii*

SPIS TREŚCI

Wstęp	2
1. Polska rama kwalifikacji	4
1.1 Podstawowe definicje	5
2. Ramy kwalifikacji w Europie.....	7
3. Sektorowe ramy kwalifikacji	12
3.1 Sektorowa Rama Kwalifikacji Przemysłu Mody.....	13
4. Porównanie sektorowych ram dla przemysłu mody w Polsce, Czechach i Portugalii.....	16
4.1 Wnioski.....	21
5. Rekomendacje w zakresie RSPM w oparciu o doświadczenia UE na przykładzie Czech i Portugalii.....	23

WSTĘP

Niniejsze opracowanie powstało na potrzeby Rady Sektorowej ds. Kompetencji Sektora Przemysłu Mody i Innowacyjnych Tekstyliów powołanej w ramach projektu nr POWR.02.12.00-00-0008/16 realizowanego przez Związek Przedsiębiorców Przemysłu Mody LEWIATAN.

Celem głównym projektu jest zapewnienie przedsiębiorcom z sektora przemysłu mody i innowacyjnych tekstyliów wpływu na usługi edukacyjne i rozwojowe dostarczane w ramach edukacji formalnej oraz pozaformalnej. Zadania, które postawiła sobie Rada Sektorowa ds. Kompetencji obejmują między innymi:

- opracowywanie rekomendacji rozwiązań legislacyjnych w obszarze edukacji celem jej dostosowania do potrzeb rynku pracy,
- zbadanie i monitorowanie zapotrzebowania na kompetencje w sektorze,
- przeprowadzenie kampanii informacyjnej dla instytucji edukacyjnych i instytucji rynku pracy w zakresie przyszłego zapotrzebowania na kompetencje dla sektora,
- zainicjowanie i rozwój współpracy pomiędzy instytucjami edukacyjnymi i przedsiębiorstwami,
- współpraca przy tworzeniu sektorowej ramy kwalifikacji.

W opracowaniu zawarto rekomendacje w zakresie Sektorowej Ramy Kwalifikacji Przemysłu mody w oparciu o doświadczenia UE na przykładzie Czech i Portugalii.

Ramy kwalifikacji są jednym z podstawowych narzędzi Procesu Bolońskiego, które wspomagają mobilność studentów oraz usprawniają rozpoznawanie i opisywanie kwalifikacji i dyplomów.

Ramy Kwalifikacji stanowią próbę rozwiązania problemu potrzeby porównywalności dyplomów oraz innych świadectw oraz kompetencji pomiędzy różnymi krajami, zaistniałego w wyniku tworzenia Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego.

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstylia

Można wyróżnić trzy systemy Ram Kwalifikacji, które wiążą się ze sobą i stanowią swoje uzupełnienie:

- 1. Europejskie Ramy Kwalifikacji:** składają się z ośmiu poziomów które opisują wszystkie stopnie edukacji, od rozpoczęcia nauki przez dzieci do studiów wyższych.
- 2. Bolońskie Ramy Kwalifikacji:** opracowane jako jedno z narzędzi Procesu Bolońskiego, na trzech wyróżnionych poziomach opisują kolejne stopnie szkolnictwa wyższego.
- 3. Krajowe Ramy Kwalifikacji:** opracowywane przez każdy z krajów biorących udział w Procesie Bolońskim, mają za zadanie oddać charakter systemu szkolnictwa w danym kraju oraz "przetłumaczyć" i odnieść jego kolejne etapy do Europejskich Ram Kwalifikacji.

Europejskie Ramy Kwalifikacji zostały **wprowadzone przez Rekomendację Parlamentu Europejskiego z dnia 23 kwietnia 2008 roku**, w której zalecono państwom członkowskim stosowanie Europejskich Ram Kwalifikacji oraz wyznaczono ramę czasową na rok 2012, w którym wszystkie wydawane dyplomy i zaświadczenia powinny mieć odniesienie do Krajowych Ram Kwalifikacji kompatybilnych z ramami europejskimi.

W 2013 r. w toku prowadzonych przez Komisję Europejską konsultacji dotyczących większego zintegrowania dotychczasowych europejskich polityk w obszarze edukacji została sformułowana **Koncepcja europejskiego obszaru umiejętności i kwalifikacji**. Wnioski z przeprowadzonych konsultacji wraz z wynikami badania opinii publicznej dotyczącego umiejętności i ich nabywania stały się podstawą do określenia kierunków polityki na rzecz rozwoju umiejętności w Europie. Kierunki te przedstawiono w 2016 r. w komunikacie „Nowy europejski program na rzecz umiejętności”. Zakłada on:

- modyfikację programu Europass- lepsze i łatwiejsze w obsłudze narzędzia do prezentowania swoich umiejętności, uzyskiwanie bieżących informacji na temat zapotrzebowania na umiejętności oraz trendów w zakresie rozwoju umiejętności;
- opracowanie i wdrożenie narzędzia do oceny umiejętności dla obywateli państw trzecich- szybką ocenę i pozycjonowanie umiejętności osób ubiegających się o azyl, uchodźców i imigrantów

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstylia

- promowanie kształcenia i szkolenia zawodowego jako preferowanego wyboru, m.in. poprzez zwiększenie możliwości uczenia się przez praktykę, akcentowanie atrakcyjności szkolnictwa zawodowego w kontekście potrzeb rynku pracy
- działania w sprawie tzw. kompetencji kluczowych- nabywanie przez wszystkich obywateli podstawowych umiejętności niezbędnych do życia i pracy w XXI wieku, ze szczególnym naciskiem na promowanie przedsiębiorczości oraz innowacyjności.

Jednym z działań podjętych w ramach proponowanego programu jest modyfikacja zalecenia Parlamentu i Europejskiego i Rady z 2008 r. w sprawie ERK. Celem tej modyfikacji jest dostosowanie treści tego zalecenia do zmian, które zachodzą obecnie w Europie. **Nowe zalecenie w tej sprawie zostało przyjęte 22 maja 2017 r.**

1. POLSKA RAMA KWALIFIKACJI

Prace nad Polską Ramą Kwalifikacji rozpoczęły się w 2008 r. wraz z realizacją projektu „Opracowanie bilansu kwalifikacji i kompetencji dostępnych na rynku pracy w Polsce oraz modelu Krajowych Ram Kwalifikacji”. Stanowił on pierwszy etap prac nad systemem kwalifikacji w Polsce. Ekspertki zaproponowali pierwsze zapisy charakterystyk poziomów kwalifikacji, zarówno zapisy uniwersalne, jak również zapisy PRK dotyczące edukacji ogólnej, wyższej oraz zawodowej. Ekspertka propozycja PRK zawierała 7 poziomów- pierwotnie nie została przedstawiona propozycja poziomu piątego. Propozycja ta zakładała dwustopniową konstrukcję PRK. W ramach kolejnego etapu prac ekspertka propozycja, rozbudowana do ośmiopozomowej struktury została poddana weryfikacji, zarówno przez ekspertów, jak i przez partnerów społecznych w ramach zainicjowanej w lutym 2011 r. debaty dotyczącej Polskiej Ramy Kwalifikacji. W trakcie dyskusji w grupach tematycznych dyskutowano m.in. o:

- terminologii i spójności języka, jakim opisywane są elementy systemu kwalifikacji, -
- zagadnieniach związanych ze strukturą PRK,
- sposobie opisywania poziomów kwalifikacji PRK, v zapisach poszczególnych składników opisu poziomów kwalifikacji.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Kwalifikacja – formalny wynik procesu oceny i walidacji przeprowadzonej przez właściwy organ potwierdzający, że osoba ucząca się uzyskała efekty uczenia się (kompetencje) zgodne z określonymi standardami (dyplom, świadectwo, certyfikat...).

Efekty uczenia się – określenie tego, co uczący się wie, rozumie i potrafi wykonać po ukończeniu okresu uczenia się. Wyrażone są w kategoriach wiedzy, umiejętności i innych kompetencji. Zaleca się, aby efekty uczenia się stanowiły podstawowy element budowy wszelkich programów nauczania.

Deskryptor – ogólne stwierdzenia określające zakładane efekty kształcenia na każdym stopniu kształcenia na poziomie wyższym.

Wyznaczniki sektorowe - zarysowują specyficzne i kluczowe dla sektora obszary kompetencji, charakteryzujące kwalifikacje sektora i odróżniające je od kwalifikacji innych sektorów; - są wyodrębnione ze względu na specyfikę i znaczenie obszaru; - razem są reprezentatywne dla całości efektów uczenia się zawartych w kwalifikacjach sektora.

Europejskie (w tym bolońskie) ramy kwalifikacji – wspólny system odniesienia (uniwersalny język przekładu), który wiąże krajowe ramy kwalifikacji.

Deklaracja Bolońska, podpisana 19 czerwca 1999 roku przez ministrów odpowiedzialnych za szkolnictwo wyższe w 29 krajach europejskich, zapoczątkowała proces istotnych zmian w systemach edukacji poszczególnych państw. Proces ten, nazywany często **Procesem Bolońskim**, zmierza do utworzenia do 2010 roku – w wyniku uzgodnienia pewnych ogólnych zasad organizacji kształcenia – Europejskiej Przestrzeni Szkolnictwa Wyższego). Założenia Deklaracji „biorą w pełni pod uwagę różnorodność kultur, języków, krajowych systemów szkolnictwa oraz autonomię uniwersytetów” i zakładają współpracę w zakresie koordynacji polityk w zakresie szkolnictwa wyższego.

Krajowe ramy kwalifikacji – narzędzie służące do opisu i klasyfikowania kwalifikacji ze względu na poziomy osiągnięć scharakteryzowane wedle przyjętych w danym kraju zestawów kryteriów mających jednak jasne odniesienia do ram europejskich.

Polska Rama Kwalifikacji (PRK) to układ odniesienia dla kwalifikacji (opisanych przy pomocy deskryptorów) nadawanych w Polsce. W PRK, podobnie jak w Europejskiej Ramie Kwalifikacji (ERK) jest 8 poziomów kwalifikacji przedstawionych jako efekty uczenia się według rosnącego stopnia zaawansowania. Europejskie Ramy Kwalifikacji uznają ogromną różnorodność systemów kształcenia i szkolenia w Europie, oraz że w związku z tym niezbędne jest przesunięcie akcentu na efekty uczenia się, aby umożliwić porównanie i współpracę pomiędzy krajami i instytucjami. Uczący się, absolwenci, organizatorzy kształcenia i szkolenia, pracodawcy mogą dzięki temu lepiej zrozumieć i porównywać kwalifikacje nadawane w różnych krajach i różnych systemach kształcenia i szkolenia.

Należy zaakcentować tutaj fakt, iż krajowe ramy kwalifikacji mogą stać się w pełni funkcjonalne tylko wtedy, gdy użytkownicy końcowi – osoby uczące się, rodzice, nauczyciele oraz osoby zajmujące się poradnictwem i doradztwem – są świadomi ich istnienia. Włączenie poziomów krajowych i europejskich ram kwalifikacji do świadectw i dyplomów, a także do baz danych dotyczących kwalifikacji ma kluczowe znaczenie dla podniesienia świadomości użytkowników końcowych.

W PRK uwzględniono charakterystyki typowe dla kwalifikacji nadawanych w kształceniu ogólnym, zawodowym oraz w szkolnictwie wyższym.

Od 19 stycznia 2017 r. na dyplomach znajduje się informacja o poziomie PRK danej kwalifikacji. W ustawie o ZSK dyplomy potwierdzające kwalifikacje zawodowe po ukończeniu zasadniczej szkoły zawodowej mają przypisany 3 poziom PRK, a dyplomy uzyskiwane po ukończeniu technikum lub szkoły policealnej mają przypisany poziom 4. Ustawa o ZSK dała Ministrowi Edukacji Narodowej możliwość określenia w rozporządzeniu innego poziomu PRK tych kwalifikacji.

Poniższy wykres prezentuje strukturę Polskiej Ramy Kwalifikacji.

źródło: <https://www.rp.pl/Masz-prawo-do-kwalifikacji>

2. RAMY KWALIFIKACJI W EUROPIE

Każde państwo ma swobodę w ustalaniu liczby poziomów w swoich Krajowych Ramach Kwalifikacji w zgodzie z własnym systemem edukacyjnym, tradycjami i potrzebami. Aby jednak Ramy Kwalifikacji mogły być naprawdę użytecznym narzędziem ułatwiającym międzynarodową współpracę w dziedzinie edukacji i szkoleń oraz racjonalizację działań na wspólnym europejskim rynku pracy, niezbędne jest przeprowadzenie procesu odnoszenia poziomów kwalifikacji w poszczególnych krajach do poziomów Europejskich Ram Kwalifikacji.

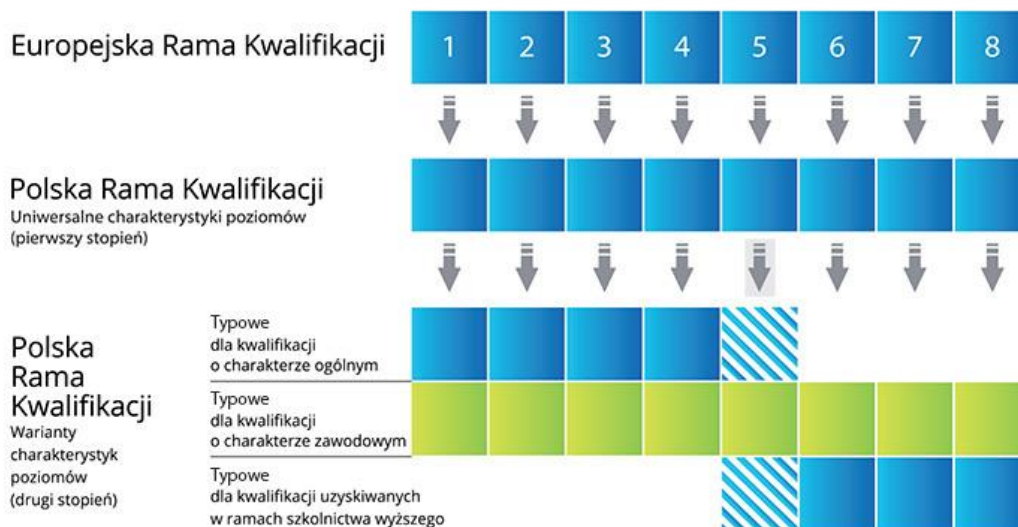

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstyli

źródło: <https://prk.men.gov.pl/polska-rama-kwalifikacji-prk-i-europejska-rama-kwalifikacji-erk/>

POZIOM	WIEDZA	UMIEJĘTNOŚCI	KOMPETENCJE
	W kontekście ERK wiedzę opisuje się jako teoretyczną lub faktograficzną.	W kontekście ERK umiejętności określa się jako kognitywne (z zastosowaniem myślenia logicznego, intuicyjnego i kreatywnego) oraz praktyczne (związane ze sprawnością manualną i korzystaniem z metod, materiałów, narzędzi i instrumentów).	W kontekście ERK, kompetencję określa się w kategoriach odpowiedzialności i autonomii.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstylnia

Poziom 2	podstawowa wiedza faktograficzna w danej dziedzinie pracy lub nauk	podstawowe kognitywne i praktyczne umiejętności potrzebne do korzystania z istotnych informacji w celu realizacji zadań i rozwiązywania rutynowych problemów przy użyciu prostych zasad i narzędzi	praca lub nauka pod nadzorem, o pewnym stopniu autonomii
Poziom 3	znajomość faktów, zasad, procesów i pojęć ogólnych w danej dziedzinie pracy lub nauki	zestaw umiejętności kognitywnych i praktycznych potrzebnych do realizacji zadań i rozwiązywania problemów poprzez wybieranie i stosowanie podstawowych metod, narzędzi, materiałów i informacji	ponoszenie odpowiedzialności za realizację zadań w pracy lub nauce dostosowywanie własnego zachowania do okoliczności w rozwiązywaniu problemów
Poziom 4	faktograficzna i teoretyczna wiedza w szerszym kontekście danej dziedziny pracy lub nauki	Zakres umiejętności kognitywnych i praktycznych potrzebnych do generowania rozwiązań określonych problemów w danej dziedzinie pracy lub nauki	samodzielna organizacja w ramach wytycznych dotyczących kontekstów związanych z pracą lub nauką, zazwyczaj przewidywalnych, ale podlegających zmianom nadzorowanie rutynowej pracy innych, ponoszenie

			pewnej odpowiedzialności za ocenę i doskonalenie działań związanych z pracą lub nauką
Poziom 5	obszerna, specjalistyczna, faktograficzna i teoretyczna wiedza w danej dziedzinie pracy lub nauki i świadomość granic tej wiedzy	rozszerzony zakres umiejętności kognitywnych i praktycznych potrzebnych do kreatywnego rozwiązywania abstrakcyjnych problemów	zarządzanie i nadzór w kontekstach pracy i nauki podlegających nieprzewidywalnym zmianom analizowanie i rozwijanie osiągnięć pracy własnej oraz innych osób
Poziom 6	zaawansowana wiedza w danej dziedzinie pracy i nauki obejmująca krytyczne rozumienie teorii i zasad	zaawansowane umiejętności, wykazywanie się biegłością i innowacyjnością potrzebną do rozwiązania złożonych i nieprzewidywalnych problemów w specjalistycznej dziedzinie pracy lub nauki	<ul style="list-style-type: none"> • zarządzanie złożonymi technicznymi lub zawodowymi działaniami lub projektami, ponoszenie odpowiedzialności za podejmowanie decyzji w nieprzewidywalnych kontekstach • związanych z pracą lub nauką • ponoszenie odpowiedzialności za zarządzanie rozwojem zawodowym jednostek i grup
Poziom 7	wysoko wyspecjalizowana wiedza, której	specjalistyczne umiejętności rozwiązywania	zarządzanie i przekształcanie kontekstów

	<p>część stanowi najnowszą wiedzę w danej dziedzinie pracy lub nauki, będącą podstawą oryginalnego myślenia lub badań</p> <ul style="list-style-type: none"> • krytyczna świadomość zagadnień w zakresie wiedzy w danej dziedzinie oraz na styku różnych dziedzin	<p>problemów potrzebne do badań lub działalności innowacyjnej w celu tworzenia nowej wiedzy i procedur oraz integrowania wiedzy z różnych dziedzin</p>	<p>związanych z pracą lub nauką, które są złożone, nieprzewidywalne i wymagają nowych podejść strategicznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • ponoszenie odpowiedzialności za przyczynianie się do rozwoju wiedzy i praktyki zawodowej lub za dokonywanie przeglądu strategicznych wyników zespołów
Poziom 8	<p>Wiedza na najbardziej zaawansowanym poziomie w danej dziedzinie pracy lub nauki oraz na styku różnych dziedzin</p>	<p>najbardziej zaawansowane i wyspecjalizowane umiejętności i techniki, w tym synteza i ocena, potrzebne do rozwiązywania krytycznych problemów w badaniach lub działalności innowacyjnej oraz do poszerzania i ponownego określania istniejącej wiedzy lub praktyki zawodowej</p>	<p>wykazywanie się znaczącym autorytetem, innowacyjnością, autonomią, etyką naukową i zawodową oraz trwałym zaangażowaniem w rozwój nowych idei i procesów w najważniejszych kontekstach pracy zawodowej lub nauki, w tym badań</p>

3. SEKTOROWE RAMY KWALIFIKACJI

Główną ideą przyjętą przy opracowaniu ram sektorowych jest tworzenie ich przez branżę dla branży. W proces powstawania ramy zaangażowane jest szerokie grono ekspertów reprezentujących różnorodne aspekty działalności w danym sektorze – reprezentantów pracodawców, izb i organizacji branżowych, przedstawicieli systemu wszystkich poziomów kształcenia (uczelnie, szkoły zawodowe, firmy szkoleniowe itp.) oraz przedstawicieli instytucji regulacyjnych. Wypracowany w takim gronie projekt jest następnie konsultowany w szerokim środowisku branżowym, które ostatecznie weryfikuje zgodność zapisów SRK z faktycznymi potrzebami sektora. Interesariusze branżowi są zatem jednocześnie twórcami i adresatami rozwiązań zawartych w ramie sektorowej.

SRK oferuje szereg korzyści:

- **czytelny plan budowania i rozwoju zespołu** poprzez uporządkowanie zestawu kwalifikacji ważnych z punktu widzenia interesariuszy sektora, czyli poszukiwanych przez pracodawców,
- **jednolity i miarodajny sposób oceny potencjału pracowników** - możliwy dzięki łatwości porównywania kwalifikacji i identyfikowania potrzeb pracodawcy,
- **wiarygodną weryfikację kompetencji kandydatów do pracy i przez to efektywniejszą rekrutację,**
- **otwarte drzwi do współpracy na rynku europejskim**, dzięki rozpoznawalności kwalifikacji i wiarygodności kompetencyjnej kapitału ludzkiego firmy,
- **pewne planowanie długoterminowych inwestycji i dróg rozwoju organizacji** - dzięki możliwości identyfikowania luk kompetencyjnych na rynku oraz realnemu wpływowi na zmiany w programach kształcenia,
- **skuteczną odpowiedź na deregulację w branży** – SRK umożliwia sporządzanie rekomendacji, czy standardów dotyczących zatrudnienia osób na poszczególnych stanowiskach w przedsiębiorstwie, bez potrzeby tworzenia nowych regulacji.

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstyla

Główną ideą tworzenia ram sektorowych, będących branżowym rozwinięciem charakterystyk typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym, jest tworzenie ich przez szerokie grono ekspertów reprezentujących różnorodne aspekty działalności w danym sektorze- branża dla branży. Zapisy SRK mają być zgodne z faktycznymi potrzebami sektora i umożliwiać:

- uporządkowanie zestawu kwalifikacji ważnych z punktu widzenia pracodawcy
- zapewnienie jednolitego i miarodajnego sposobu oceny pracowników
- bardziej efektywną rekrutację
- większą mobilność pracowników na rynku europejskim- dają większą możliwość porównywania i potwierdzania zdobytych kwalifikacji
- realny wpływ na zmiany programów kształcenia po zidentyfikowaniu braków kompetencyjnych
- sporządzanie rekomendacji, czy standardów dotyczących zatrudnienia osób na poszczególnych stanowiskach w przedsiębiorstwie, bez potrzeby tworzenia nowych regulacji.

Z dobrze zaprojektowanej ramy sektorowej korzystać mogą wszyscy. To narzędzie do opisywania pożądanych kwalifikacji i nadawania im statusu w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (ZSK) poprzez przypisanie poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji (PRK), źródło wiedzy na temat wymagań kompetencyjnych i standardów jakości,

3.1 SEKTOROWA RAMA KWALIFIKACJI PRZEMYSŁU MODY

W listopadzie 2018 r. opublikowany został projekt Sektorowej Ramy Kwalifikacji dla Przemysłu Mody. Jest ona odpowiedzią na następujące potrzeby sektora: □

- zwiększenie transparentności nadawanych w nim kwalifikacji,
- lepsze dopasowanie kwalifikacji do potrzeb pracodawców,
- opracowanie programów kształcenia i szkolenia adekwatnych do potrzeb rynku pracy.

Niezbędnym elementem projektu Sektorowej Ramy Kwalifikacji było zdefiniowanie sektora, do którego się ona odnosi. Ostatecznie sformułowana

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstyli

podczas prac nad stworzeniem projektu SRK PM definicja **określa sektor przemysłu mody następująco:**

Sektor przemysłu mody to działalność produkcyjna i usługowa obejmująca branżę odzieżową, skórzaną i włókienniczą, tj.:

- przerób surowców włókienniczych i skórzanych oraz marketing produktów włókienniczych i skórzanych,
- wytwarzanie i marketing gotowych wyrobów odzieżowych, obuwniczych i galanteryjnych wykonanych z różnych materiałów,
- wytwarzanie i marketing gotowych wyrobów dekoracyjnych i funkcjonalnych wykonanych z materiałów włókienniczych lub skórzanych.

W pracach nad projektem SRK PM wziął udział zespół ekspertów dysponujących specjalistyczną wiedzę na temat:

- poszczególnych branż sektora przemysłu mody (trzech głównych – odzieżowej, włókienniczej i skórzanej),
- opisywania kwalifikacji,
- programów kształcenia i szkolenia w zawodach związanych z sektorem mody,
- Polskiej Ramy Kwalifikacji i założeń Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Aby wyodrębnić charakterystyczne kompetencje w sektorze przemysłu mody, przeprowadzono analizę kompetencji, która trwała od października do listopada 2017 r. Na podstawie wyników analizy wypracowano charakterystyki poziomów SRK PM.

Na bazie wyników analizy kompetencji prowadzono dalsze prace eksperckie wsparte konsultacjami z przedstawicielami środowisk branżowych. Rezultatem przeprowadzonych działań jest ostatecznie przyjęta definicja sektora przemysłu mody oraz opis wyznaczników sektorowych, według których opracowano następnie charakterystyki poziomów SRK PM. Charakterystyki określają wymagania w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych adekwatne do specyfiki sektora przemysłu mody.

źródło;

<http://kwalifikacje.edu.pl/wp-content/uploads/publikacje/PDF/srk/SRK-Przemysl-Mody.pdf>

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Sektorowa Rama Kwalifikacji dla przemysłu mody składa się z dwóch ram odzwierciedlających podział sektora na dwa obszary w oparciu o charakter powstających efektów

ramy A -(wytwarzanie i marketing wyrobów gotowych)

ramy B- (przerób materiałów włókienniczych i skórzanych oraz marketing produktów włókienniczych i skórzanych).

Każda z ram, podobnie jak Europejska Rama Kwalifikacji (ERK), składa się z ośmiu poziomów. Każdy z nich jest opisywany za pomocą ogólnych stwierdzeń charakteryzujących wymagania w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które muszą spełniać osoby posiadające kwalifikacje danego poziomu.

W obrębie każdej z ram umieszczono 8 wyznaczników sektorowych:

1. Projektowanie artystyczne i techniczne- dla przejrzystości,
wyodrębniony jedynie w ramie A
2. Organizowanie i optymalizacja procesu produkcji
3. Kontrola jakości
4. Potrzeby klienta i rynku
5. Wymagania dotyczące wyrobów/produktów
6. Technologia
7. Materiały, dodatki i preparaty
8. Surowce i środki chemiczne
9. Ochrona środowiska

4. PORÓWNANIE SEKTOROWYCH RAM DLA PRZEMYSŁU MODY W POLSCE, CZECHACH I PORTUGALII.

Najważniejsze informacje na temat branży odzieżowo-tekstylnej w Polsce, Czechach i Portugalii (dane z 2016r.)

- liczba firm zatrudniających ponad 20 osób- Polska 17,000, Portugalia 12,000, Czechy 397
- obrót firm w sektorze wynosi rocznie- Portugalia 7,3miliardów euro, Polska 4,8miliardów euro, Czechy 2 miliardy euro
- liczba zatrudnionych- Polska 142 tys., Portugalia 131tys., Czechy 50 tys.
- we wszystkich krajach firmy ubraniowe mają większy udział w rynku niż firmy tekstylne

W celu sformułowania rekomendacji Polska Rama Sektorowa dla przemysłu mody została porównana z ramą w Czechach i Portugalii.

Edukacja zawodowa od zawsze stanowiła ważną część **czeskiego systemu** edukacji. Rozpoczyna się ona zwykle po ukończeniu obowiązkowej edukacji ogólnej, w wieku 15 lat i jest prowadzona w szkołach średnich i wyższych. W Czechach zapewnienie dostępu do pierwszego etapu edukacji zawodowej jest wspólną odpowiedzialnością władz krajowych, regionalnych i szkół zawodowych. Większość tych szkół jest finansowana z środków regionalnych- władze regionalne przeznaczają środki wyznaczone z budżetu krajowego, decydują o rozmieszczeniu szkół, decydują jakie kierunki otworzyć ze względu na ilość potencjalnych słuchaczy. Decyzje dotyczące powstania nowych kwalifikacji lub uaktualnienie już istniejących podejmowane są na szczeblu krajowym. Ramy oparte na efektach uczenia się również sformułowane zostały na szczeblu krajowym.

Czeskie szkoły zawodowe są stosunkowo autonomiczne jeśli chodzi o rekrutację nauczycieli i ich profesjonalny rozwój. Krajowe standardy i wymagania muszą być respektowane przy końcowych egzaminach prowadzących do

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstyli

przyznawania kwalifikacji. Przedstawiciele pracodawców są zaangażowani w prace rad sektorowych wyznaczających zawodowe standardy kwalifikacji.

źródło:

<https://www.eqavet.eu/what-we-do/implementing-the-framework/czech-republic>

System edukacji w **Portugalii** jest zarządzany centralnie jeśli chodzi o wyznaczanie głównych kierunków i programów, nauczanie i kierunki finansowe. Azory i Madera mają pewną niezależność pod tym względem ale wciąż muszą przestrzegać krajowych zaleceń.

Zarządzanie systemem edukacji w Portugalii odbywa się poprzez trzy ministerstwa: Ministerstwo Pracy i Solidarności Społecznej, Ministerstwo Edukacji, Ministerstwo Nauki, Technologii i Szkolnictwa Wyższego.

Edukacja zawodowa w Portugalii odbywa się na następujących poziomach: podstawowy, średni, ponadlicealny: zarówno w placówkach uniwersyteckich jak i innych instytucjach edukacyjnych.

Edukacja podstawowa jest powszechna, obowiązkowa i bezpłatna- trwa 9 lat- zaczyna się w wieku 6 a kończy w wieku 15 lat. Zawiera trzy cykle, których ukończenie uprawnia do posługiwania się świadectwem ukończenia podstawowej edukacji ogólnokształcącej.

Edukacja ponadpodstawowa trwa 3 lata. Uczniowie pragnący studiować po jej ukończeniu wybierają kierunki ogólnokształcące. Uczniowie mogą również wybrać ścieżkę edukacji zawodowej- szkoły zawodowe, kursy zawodowe, praktykowanie u pracodawcy, kursy dla dorosłych- ukończenie ich pozwala im wejść na rynek pracy a nie zamyka drogi do edukacji uniwersyteckiej.

Edukację zawodową można również kontynuować na poziomie szkoły wyższej- uniwersytetach lub innych nieuniwersyteckich placówkach edukacyjnych.

W Portugalii istnieje Krajowy Katalog Kwalifikacji będący zarówno bazą danych, jak i instrumentem zarządzania systemem kwalifikacji zawodowych, zwłaszcza tych spoza obszaru kształcenia wyższego. Katalog zawiera spis

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstylia

ścieżek zdobywania kwalifikacji opracowany z uwzględnieniem potrzeb gospodarki. Pozwala koordynować szkolenia prowadzące do podwójnej certyfikacji (czyli łączących kwalifikacje z obszaru kształcenia ogólnego i zawodowego), jest zbiorem szkoleń zawodowych, zawiera wskazówki dotyczące procesu uznawania kompetencji uzyskanych w edukacji pozaformalnej i poprzez uczenie się nieformalne. Indywidualny dobór modułów pozwala stworzyć spersonalizowaną ścieżkę uzupełniania brakujących kwalifikacji.

źródło:

<https://www.eqavet.eu/what-we-do/implementing-the-framework/portugal>

Portugalska Rama Kwalifikacji jest bezpośrednio wzorowana na ERK i składa się z ośmiu poziomów. PrRK jest oparta na efektach uczenia się. Deskryptory PrRK są bezpośrednio wzorowane na ERK, z uwzględnieniem jednej zmiany – termin „kompetencje” został zastąpiony terminem „postawy”. Jednak definicja tej kategorii deskryptorów zawarta w PrRK jest dokładnie taka sama, jak dla „kompetencji” w ERK. W założeniu PrRK ma obejmować kwalifikacje uzyskiwane w całym systemie edukacyjnym: od kształcenia podstawowego, średniego i wyższego, po kształcenie zawodowe. Do poziomów Ramy przypisywane są także kwalifikacje uzyskiwane w edukacji pozaformalnej i poprzez uczenie się nieformalne.

W **Czechach** funkcjonują dwie ramy kwalifikacji, które wspólnie tworzą krajowy system kwalifikacji. Pierwsza z nich obejmuje wszystkie obszary kształcenia – podstawowe, średnie, zawodowe oraz wyższe – i jest oparta na Klasyfikacji Typów Programów Nauczania. Do tej ramy przypisuje się wyłącznie kwalifikacje zdobyte w procesie edukacji formalnej, poświadczone świadectwami lub dyplomami ukończenia konkretnych programów nauczania – zgodnie z Ustawą o Edukacji oraz Ustawą o Wyższej Edukacji.

Druga rama kwalifikacji – złożona z ośmiu poziomów i bezpośrednio nawiązująca do ERK – oparta jest na Krajowym Rejestrze Kwalifikacji Zawodowych (NSK) i obejmuje tzw. częściowe oraz pełne kwalifikacje związane z wykonywaniem danego zawodu. Każdy z kolejnych poziomów jest opisywany za pomocą kompetencji.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Dla porównania ram sektorowych dla przemysłu mody wybrano poziomy od 3-6 opisywane za pomocą ogólnych charakterystyk zakresu i stopnia skomplikowania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.

Oprócz ogólnej charakterystyki poziomów wzięto pod uwagę również bardzo szczegółowe listy kompetencji i czynności zawodowych.

Porównano również zawody przyporządkowane do branży przemysłu mody a określone przy pomocy kodu ISCO. W Polsce jest to 14 zawodów:

1. Garbarz skór
2. Kaletnik
3. Krawiec
4. Kuśnierz
5. Obuwnik
6. Operator maszyn w przemyśle włókienniczym
7. Pracownik pomocniczy krawca
8. Rękodzielnik wyrobów włókienniczych
9. Technik garbarz
10. Technik obuwnik
11. Technik przemysłu mody
12. Technik technologii wyrobów skórzanych
13. Technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych
14. Technik włókiennik

Jeśli chodzi o **Portugalię** Narodowy Katalog Kwalifikacji zawiera 23 kwalifikacje z branży tekstylnej i odzieżowej

7 potwierdza kwalifikacje poziomu 2 ERK: operator maszyn przędzalniczych, operator maszyn tkackich, operator maszyn

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstylia

dziewiarskich, operator maszyn do barwienia tkanin, szwaczka, szwaczka tkanin przemysłowych, szwaczka dzianin

8 potwierdza kwalifikacje poziomu 4 ERK: krawiec, konstruktor odzieży, technik projektowania ubrań, technik projektowania mody, technik uszlachetniania tkanin, technik dziewiarstwa, technik maszyn szwalniczych do konfekcjonowania odzieży, technik tkactwa,

8 potwierdza kwalifikacje poziomu 5 ERK: technik specjalista w branży modowej, technik specjalista w projektowaniu tkanin do nadruku/stemplowania, technik specjalista w projektowaniu dzianin, technik specjalista w projektowaniu tkanin wyrobów tkackich, technik specjalista w zarządzaniu procesem produkcji tekstyliów, technik specjalista w projektowaniu produkcji przemysłowej wyrobów modowych, technik specjalista w barwieniu i wykańczaniu tkanin, technik specjalista w tkaninach technicznych i funkcjonalnych

W Czechach, podobnie jak w Portugalii, rama jest bardzo szczegółowa -do branży tekstyln- odzieżowej przypisane są aż 54 kwalifikacje

Poziom 3

Pracownik pralni wodnych i chemicznych w rozbiciu na między innymi: specjalista w usuwaniu plam, pranie wodne, czyszczenie chemiczne, czyszczenie skór i futer, pranie bielizny pościelowej

Producent odzieży w rozbiciu na między innymi: krawiec męski, krawiec damski, (obydwa zawody z podziałem na garderobę lekką i ciężką- np. wytwarzanie marynarek i kurtek a wytwarzanie koszul), krojczy, naprawa odzieży, regulacja maszyn do szycia

Producent nakryć głowy: kapelusznik, modystka (???)

Producent tekstyliów w rozbiciu na między innymi: technik barwienia tkanin, koronkarz, dziewiarz, filcarz, kontroler jakości w produkcji tekstyliów, producent lin, przędzacz, producent sieci, drukarz tkanin, producent włóknin (wyrobów włókienniczych płaskich), pracownik wykańczalni (???)

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstylia

Poziom 4

Technik odzieży w rozbiciu na między innymi: technik odzieży- brygadzysta, technik odzieży -dostawca, technik odzieży- krojczy, technolog odzieży, technik odzieży- szycie na miarę, technik odzieży- projektant ,technik wzornictwa odzieży, projektant tekstyliów, technik jakości tekstyliów, technolog tekstyliów, operator produkcji odzieży

Poziom 6

Samodzielny projektant i konstruktor odzieży

Samodzielny technik odzieży

samodzielny technolog odzieży

Samodzielny technik tekstyliów w rozbiciu na: projektant, manager, technolog.

4.1 WNIOSKI

1. Struktura ram jest bardzo podobna (są one tożsame z ERK), przy czym czeska i portugalska rama są bardzo szczegółowe. Sami Czesi oceniają ramę jako „niekonsekwentna w pewnych fragmentach”.

2. Największe różnice występują w określeniu zawodów przypisywanych do branży mody. Pojawiają się również różnice w przypisywaniu niektórych zawodów do poszczególnych poziomów ramy. (nie posługiwano się w tym przypadku nazwą zawodu a jego numerem w ISCO).

Czechy wyodrębniają zawód *operator urządzeń pralniczych* (pranie wodne i czyszczenie chemiczne) i opisują szczegółowe kwalifikacje dla tego zawodu.(rozpoznawanie zabrudzeń, kwalifikowanie tkanin, dobór środków chemicznych, suszenie, prasowanie)

Portugalia wyodrębnia zawody związane z projektowaniem i dekoracją wnętrz.

Zarówno w ramie czeskiej, jak i portugalskiej wyodrębniono zawody- krawiec męski, krawiec damski, ten podział jest jeszcze bardziej szczegółowy- okrycia ciężkie (płaszcz, kurtki), okrycia lekkie (bluzki, spódnice).

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstyli

Zarówno Czechy jak i Portugalia umieszczają w ramie zawody związane z projektowaniem, modelowaniem i produkcją nakryć głowy.

Czechy wyodrębniają szczegółowo zawody, które w Polsce i Portugalii mieszczą się w obrębie szerszych kwalifikacji (np. koronczarka, filcarz, drukarz na tkaninach, technik farbowania tkanin, przędzalnik) i opisują dla nich szczegółowe kwalifikacje.

Charakterystyczne dla ramy czeskiej są również zawody związane z przemysłem żeglarskim- np. producent lin, producent sieci.

Jeśli chodzi o Portugalię, rama opisuje kwalifikacje dla technika wykańczania tkanin i technika uszlachetniania tkanin.

3. Wyznaczniki sektorowe w ramie polskiej są takie jak w ramie czeskiej i portugalskiej. Szczegółowe różnice wynikają z szerszego zakresu zawodów przyporządkowanych do branży mody.

- W ramie czeskiej ze względu na zawody związane z praniem/ czyszczeniem chemicznym w wyznaczniku „potrzeby klienta i rynku” pojawia się kompetencja- **wypełnianie dokumentacji związanej z wypożyczeniem/ leasingiem sprzętu, serwisowaniem sprzętu u klienta, negocjacją cen.** W tym samym wyznaczniku w ramie czeskiej i portugalskiej zauważamy kompetencję „wypełnianie druku reklamacji”.
- W ramie czeskiej przy kwalifikacjach dla technika- brygadzysty w wyznaczniku „**organizowanie procesu produkcji**” pojawia się kompetencja- **stosowanie zasad bhp i ochrony zdrowia przy organizowaniu i zapewnianiu płynności zmian w zakładzie produkcyjnym.**

W tym samym wyznaczniku w zakresie wykonywanie zadań zawodowych pojawia się kompetencja „wypełnianie dokumentacji potrzebnej do obliczenia wynagrodzenia pracownika”

- W tej samej ramie przy zawodzie technik- dystrybutor w wyznaczniku „potrzeby klienta i rynku” pojawia się zapis o **posiadaniu prawa jazdy.**

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstyli

- W czeskiej ramie w wyznaczniku „projektowanie” pojawiają się elementy **wiedzy z zakresu historii sztuki.**
- W wyznaczniku „potrzeby klienta i rynku” ramy czeska i portugalska kładą duży nacisk na znajomość e- **commerce czyli handel elektroniczny podążający za klientem cyfrowym.** Trzeba zaznaczyć, że w ramie polskiej pojawia się również potrzeba szukania różnych kanałów dystrybucji, tzw. omnichannelling czyli wielokanałowość sprzedaży- interakcja sprzedawcy z kupującym za pomocą niezliczonej ilości zintegrowanych ze sobą kanałów takich jak punkty stacjonarne, sklepy internetowe, urządzenia mobilne, *call centra* i mailing.
- Zarówno rama czeska jak i portugalska wśród szczegółowych kompetencji wymieniają świadomość konieczności uczenia się przez całe życie.

5. REKOMENDACJE W ZAKRESIE RSPM W OPARCIU O DOŚWIADCZENIA UE NA PRZYKŁADZIE CZECH I PORTUGALII

Elementy wspólne ważne dla rynku branżowego.

Dostosowanie kompetencji pracowników do aktualnych potrzeb rynku pracy:

- w tym znaczeniu rama może stanowić podstawę do tworzenia narzędzi umożliwiających identyfikację zapotrzebowania na powstawanie nowych kwalifikacji;
- kwestie ekologii, ochrony środowiska, gospodarowania odpadami;
- kwestie otwartości w stosunku do nowych innowacyjnych technologii, poszukiwania nowych rozwiązań (w tym surowców i tkanin);
- kwestie indywidualnego podejścia do klienta- szycie na miarę, stylizacja personalna, różne kanały dystrybucji;

Sektorowa Rada ds. Kompetencji

Moda i Innowacyjne Tekstyli

- **konieczność posiadania wiedzy z zakresu IT- projektowanie wspomagane komputerowo CAD;**
- **kreatywność, elastyczne reagowanie na zmiany.**

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

